

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ПЕТРОВА Альона Анатоліївна – аспірантка кафедри педагогіки та методики технологічної освіти Криворізького державного педагогічного університету.

Наукові інтереси: методика викладання дисциплін зі спортивного туризму, порівняльна характеристика формування поняття «спортивний туризм» різними науковими школами.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

PETROVA Alona Anatoliyivna – Postgraduate of the Department of Pedagogy and Methods of Technological Education, Kryvyi Rih State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: methods of teaching disciplines in sports tourism, comparative characteristics of the formation of the concept of «sports tourism» by different scientific schools.

Стаття надійшла до редакції 27.04.2021 р.

УДК 372.881.1

DOI: 10.36550/2415-7988-2021-1-194-222-225

РИБАК Тетяна Миколаївна –

викладач Житомирського агротехнічного коледжу

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0656-8954>

email: fiziktany1973@gmail.com

ЛАЗАРЕНКО Інеса Станіславівна –

спеціаліст вищої категорії,

викладач-методист Житомирського агротехнічного коледжу

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8275-5508>

email: inessa.lazarenko@gmail.com

СВИСЮК Олена Вікторівна –

старший викладач Державного університету «Житомирська політехніка»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2775-588X>

email: elena-sv@ukr.net

**ВИКОРИСТАННЯ КОМПІЛЯТИВНИХ ВЕБ-КВЕСТІВ У РОЗВИТКУ УСНОГО
МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ЗВО**

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Пандемія COVID-19, що змінила освітні реалії у всьому світі, торкнулась і роботи викладачів вітчизняних ЗВО. В нових умовах педагогам необхідно орієнтуватись у різноманітті електронних ресурсів і сервісів (платформах для проведення онлайн-конференцій, віртуальних навчальних середовищах, електронних застосунках, соціальних мережах тощо), щоб ефективно проводити навчання, і зокрема, іноземної мови (ІМ). Як відомо, навчання ІМ передбачає реалізацію в навчальному процесі практичної, розвивальної, освітньої та виховної цілей. А отже цінність веб-ресурсів і сервісів є тим вищою, чим більше цілей вони дозволяють реалізувати. В даному контексті видається доцільним дослідити навчальний потенціал компілятивних веб-квестів у навчанні ІМ студентів немовних ЗВО.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження процесу інформатизації освіти, а також психолого-педагогічні технології її реалізації були висвітлені в працях: В. В. Гузеева, 2000 [1]; Р. С. Гуревича та М. Ю. Кадемії, 2005 [2]; Р. С. Гуревича, М. Ю. Кадемії, М. М. Козяра, 2011 [3]; М. Ю. Кадемії та І. Ю. Шахіної, 2011

[4]; М. Ю. Кадемії, Л. С. Шевченко та О. В. Шестоपालюк, 2009 [5]; М. В. Михайліченко та Я. М. Рудик, 2016 [7]; О. М. Спіріна, 2011 [8]; В. І. Сумського, 1997 [9] і т. д.

Поняття «інформаційно-комунікаційні технології» розуміється О.М. Спіріним як сукупність методів, засобів і прийомів розробки інформаційних систем та побудови комунікаційних мереж, що зазвичай передбачає психолого-педагогічний супровід процесів проектування, розробки і запровадження, а також технології формалізації та розв'язування задач у певних предметних галузях із використанням таких систем і мереж [8].

На думку М. В. Михайліченко та Я. М. Рудик, до складу освітньої інформаційної технології входить:

а) *технічне середовище* (вид використовуваної техніки);

б) *програмне середовище*, яке створює набір програмних засобів;

в) *предметне середовище*, що визначає зміст конкретної науки на рівні навчальної дисципліни;

г) *методичне середовище* (тобто інструкції, порядок застосування, оцінки ефективності тощо) [7, с. 91–94].

Як вважає В. В. Гузєєв, за ознакою можливості застосування під час викладання предметів освітні технології можна розділити на 3 групи:

а) *універсальні*, тобто такі, що підходять для викладання будь-якого предмета;

б) *локальні* (обмежені), що доцільні у викладанні декількох предметів;

в) *специфічні*, сумісні з окремими предметами чи темами [1, с. 171–172].

Мета статті – визначення місця веб-квестів в типології освітніх технологій, а також аналіз можливостей використання компілятивних веб-квестів у навчанні студентів немовних ЗВО усного монологічного мовлення.

Виклад основного матеріалу дослідження. *Веб-квест*, за визначенням його розробника, Б. Доджа, це дослідницька діяльність, для здійснення якої використовують інформацію з Інтернету. Веб-квести за своєю сутністю є проектами. Вони складаються з 6 частин: вступу, завдання, процесу та ресурсів, оцінювання, висновків та сторінки вчителя.

1. *Вступ* містить 4 основних змістових компоненти, що пояснюють: які ролі студенти будуть виконувати, де й коли відбуваються події, а також до якої діяльності вони залучені.

2. *Завдання* – це пояснення мети роботи над веб-квестом. Воно є продовженням вступу і повинно мотивувати, зацікавлювати студентів і ґрунтуватись на конкретній життєвій або уявній ситуації.

3. *Процес та ресурси* включає в себе покрокову інструкцію до виконання веб-квесту та веб-джерела, на які потрібно спиратись студенту. Задається форма роботи над завданнями (індивідуальна, парна чи групова), а також час його виконання. Показником завершення роботи є створення одного або декількох готових продуктів, які студенти представляють по її завершенні. Результати виконання веб-квесту залежно від досліджуваного матеріалу, можуть бути представлені у вигляді усного виступу, комп'ютерної презентації, есе, веб-сторінки і т. ін. Що стосується джерел, залучених до цього етапу роботи, то вони включають посилання на Інтернет-сайти, документи, доступні в режимі он-лайн, аудіо- та відео-матеріали, адреси поштових скриньок експертів, до яких можна звернутися про допомогу під час виконання завдань, а також книги, журнали та інші друковані джерела.

4. *Оцінювання* містить засоби для

проведення оцінки результатів виконання веб-квесту. Як правило, вони представлені у вигляді оцінної шкали (Evaluation Rubric), що містить по вертикалі критерії, що оцінюються, а по горизонталі – рівні якості виконаної роботи. На перетині критеріїв і рівнів подаються дескриптори якості виконання роботи та бали, які за це можуть одержати виконавці.

5. *Висновки*, як правило, включають слова підбадьорення для студентів, опис результатів виконаної роботи, а також ресурси для подальшого поглибленого вивчення теми веб-квесту, якщо вона зацікавила студентів.

6. Нарешті, *сторінка вчителя* містить інформацію, важливу для педагогів, що захочуть використати даний веб-квест для своїх учнів чи студентів (а саме – вікова аудиторія та її рівень володіння іноземною мовою, тематика веб-квесту тощо).

У типології освітніх технологій веб-квести належать до універсального типу, оскільки співвідносяться з викладанням будь-якої дисципліни, що передбачає засвоєння теоретичного матеріалу і розвиток критичного мислення суб'єктів навчання. Для їх виконання потрібні комп'ютери, хоча можуть використовуватись і будь-які інші електронні пристрої з доступом до Інтернету (планшети, смартфони тощо). Крім того, веб-квести можуть виконуватись аудиторно та самостійно, що підвищує їх навчальну цінність.

У свою чергу, *компілятивні веб-квести* передбачають, що їх виконавці повинні створити певний творчий інформаційний продукт на основі декількох інших (наприклад, виставковий буклет, меню в ресторані, перелік послуг фахівця тощо).

Розглянемо ключові *методичні передумови* навчання усного мовлення студентів немовних ЗВО засобами компілятивних веб-квестів.

Як відомо, навчання усного іншомовного монологічного мовлення відбувається за одним із двох *підходів*: індуктивним і дедуктивним. У межах першого студенти навчаються монологічного мовлення як мети навчального процесу, а за другим – як засобу навчання лексико-граматичного матеріалу. Зважаючи на цілі нашого дослідження, нами було обрано перший (*індуктивний*) підхід. Навчання за ним монологу поділяється на 3 *етапи*:

I етап: студенти будують за темою короткі речення.

II етап: студенти конкретизують та уточнюють сказане засобами вправ на: розширення; завершення/придумування

початку; заповнення інформаційних прогалин тощо.

III етап: побудова самостійного розгорнутого висловлювання з елементами оцінки, аргументації, причинно-наслідкових зв'язків засобами: описових вправ; розв'язання проблемних ситуацій; роздумів; коментарів; резюме; оповідань [6, с. 133–134].

Велику роль у навчанні усного монологу студентів немовних ЗВО відіграють *опори*. За класифікацією О.Є. Мисечко, вони розподіляються на: вербальні та невербальні, кожен з яких можуть бути змістовими та смисловими:

– *вербальні* включають: тексти, плани, підстановчі таблиці, логіко-структурні схеми, рольові картки, ключові картки (змістові опори), а також ключові слова, сентенції, логіко-смислові схеми, функціональні моделі та роздаткові картки (смислові опори);

– *невербальні* – це кінофільми/діафільми без слів, слайди, малюнки, предмети, фото, картинки (змістові опори) та діаграми, схеми, таблиці, цифри, плакати, карикатури, функціональні шуми (смислові опори) [6, с. 134].

Розглянемо можливий зміст компілятивного веб-квесту, призначеного для навчання англомовного монологу студентів перших курсів немовного ЗВО за індуктивним підходом на прикладі теми «London». В ході його виконання передбачено, що текст монологу спочатку формулюється студентами в писемному мовленні, а потім представляється усно. Тому метою навчання є в даному випадку підготовлене усне мовлення. Оскільки всі інструкції містяться у веб-квесті в частині Процес і ресурси, всі завдання розміщуються саме в цій секції та умовно поділяються на 3 *етапи*:

1 етап. Студенти читають текст про Лондон і відповідають на запитання до нього. Функцією даного етапу є ознайомлення з соціокультурною інформацією на лексико-граматичному та смисловому рівнях. Студентам пропонуються невербальні опори (зображення визначних місць), до яких вони мають підібрати речення з тексту. Викладач може задавати запитання до ілюстрацій, просити студентів порівнювати їх, результатом чого є створення простих речень за темою. На даному етапі студенти також можуть виконувати підстановчі чи трансформаційні вправи на розвиток лексичної, граматичної та соціокультурної компетентностей. Робота проходить в онлайн-конференції.

2 етап. Студенти працюють за варіантами над створенням тексту екскурсії Лондоном. Для цього кожен із них читає

невеликий додатковий текст в Інтернеті (чи дивиться відео з субтитрами), присвячені одному визначному місцю в Лондоні. Далі, відповідаючи на серію запитань чи за запропонованим планом, студенти складають короткі розповіді. Перелік визначних місць може бути досить широкий, оскільки це підвищує інформативність веб-квесту для всієї групи. Даний етап може проходити самостійно чи онлайн. Якщо студенти склали розповіді вдома, то у класі викладач перевіряє їх та коректно пропонує шляхи покращення. Якщо вони працювали в конференції, то робота над складанням розповідей може проходити в малих групах в сесійних класах.

3 етап. Роботу на даному етапі можна організувати як індивідуальну чи групову діяльність. В першому випадку, студенти діляться складеними розповідями у віртуальному електронному класі, в групі в соціальній мережі чи іншим шляхом. Кожен студент має крім своєї вибрати та переказати певну кількість розповідей (3–5), демонструючи на екрані відповідні ілюстрації чи презентацію. А в другому – студенти працюють як група «екскурсоводів», кожен з яких розповідає лише про одне визначне місце, показане на екрані. Оцінювання результатів проводиться відповідно до попередньо висунутих критеріїв. До таких може належати: мовна правильність висловлювань, кількість речень, повнота інформації, відповідність наданим зразкам тощо.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Підводячи підсумки, ми можемо зробити висновок про доцільність інтеграції компілятивних веб-квестів у вивченні іноземних мов. Це сприяє розвитку у студентів інформаційно-комунікаційної та усномовленнєвої компетентностей, допомагає розвивати в них *soft-skills*, а саме: вміння співробітничати, критично мислити, творчо використовувати іноземну мову, знаходити способи вирішення проблемних ситуацій. Крім того при використанні веб-квестів підвищується мотивація студентів до вивчення мови, оскільки використовуються не лише інноваційні технології навчання, але й аутентичні матеріали.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Гузеев В. В. Планирование результатов образования и образовательная технология / В. В. Гузеев. М. : Народное образование. 2000. 240 с.
2. Гуревич Р. С., Кадемя М. Ю. Інформаційно-телекомунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях:

навч. посіб. для студентів педагогічних ВНЗ і слухачів інститутів післядипломної педагогічної освіти / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія. Вінниця : ООО «Планер». 2005. 366 с.

3. Гуревич Р. С. Інформаційні технології навчання: інтегрований підхід / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, М. М. Козяр; за ред. Гуревича Р. С. Львів : Вид-во «СПОЛОМ». 2011. 484 с.

4. Кадемія М. Ю., Шахіна І. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі: Навчальний посібник / М. Ю. Кадемія, І. Ю. Шахіна. Вінниця : ТОВ «Планер». 2011. 220 с.

5. Кадемія М. Ю. Підготовка майбутніх вчителів до використання ІКТ: навчально-методичний посібник / М. Ю. Кадемія, Л. С. Шевченко, О. В. Шестоपालюк. Вінниця, 2009. 100 с.

6. Мисечко О. Є. Методика навчання англійської мови в середній школі / О. Є. Мисечко. Житомир : Полісся. 2002. 256 с.

7. Михайліченко М. В., Рудик Я. М. Освітні технології: навч. посіб. / М. В. Михайліченко, Я. М. Рудик. К. : ЦП «КОМПРИНТ». 2016. 583 с.

8. Спірін О. М. Основні напрями і тематика дисертаційних досліджень з інформаційно-комунікаційних технологій в освіті / О. М. Спірін // Комп'ютер у школі та сім'ї. 2011. №1. С. 15–18.

9. Сумський В. І. ЕОМ при вивченні дисциплін фізико-математичного напрямку: навч. посібник / В. І. Сумський. К. : ІЗМН. 1997. 184 с.

REFERENCES

1. Guzeev, V. V. (2000). *Planirovaniie rezul'tatov obrazovaniia i obrazovatel'naia tekhnologiya*. [Educational results planning and educational technology]. Moscow.

2. Gurevich, R. S., Kademiia, M. Yu. (2005). *Informatsiino-telekpmunikatsiini tekhnologii v navchalnomy protsesi ta naukovykh doslidzhenniakh*. [Information and communication technologies in instructional process and scientific research]. Vinnytsia.

3. Gurevich, R. S., Cademiia, M. Yu., Koziar, M. M. (2011). *Informatsiini tekhnologii navchannia: integrovanyi pidkhid*. [Information technologies of instruction: integrated approach]. Lviv.

4. Cademiia, M. Yu., Shakhin, I. Yu. (2011). *Informatsiino-komunikatsiini tekhnologii v navchal'nomy protsesi*. [Information and communication technologies]. Vinnytsia.

5. Cademiia, M. Yu., Shevchenko, L. S., Shestopaliuk, O. V. (2009). *Pidgotovka maibutnikh vchyteliv do vykorystannia IKT*. [The preparation of would-be teachers' for ICT application]. Vinnytsia.

6. Mysechko, O. Ye. (2002). *Metodyka navchannia angliys'koi movy v seredny shkoli*. [The

methodology of teaching English in the secondary school]. Zhytomyr.

7. Mykhailichenko, M. V., Rudyk, Ya. M. (2016). *Osvitni tekhnologii*. [Educational technologies]. Kyiv.

8. Spirin, O. M. (2011). *Osnovni napriamy i tematyka dysertatsiinykh doslodzhen' z informatsiino-komunikatsiinykh tekhnologii v osviti*. [The main trends and topics of dissertation researches in information and communication technologies in education].

9. Sums'kyi, V. I. (1997). *EOM pry vuvxenni dystsyplin fizyko-matematychnogo napriamu*. [Computer in teaching Physics and Mathematics]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

РИБАК Тетяна Миколаївна – викладач іноземної мови Житомирського агротехнічного коледжу.

Наукові інтереси: інноваційні технології у навчанні іноземної мови студентів немовних спеціальностей.

ЛАЗАРЕНКО Інеса Станіславівна – спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Житомирського агротехнічного коледжу.

Наукові інтереси: рольова організація процесу навчання англійської мови студентів немовних спеціальностей.

СВИСЮК Олена Вікторівна – старший викладач кафедри іноземних мов Державного університету «Житомирська політехніка».

Наукові інтереси: інноваційні педагогічні та інформаційно-комунікаційні технології викладання іноземної мови.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

RYBAK Tetiana Mykolaivna – a Foreign Language Teacher in Zhytomyr College of Agriculture and Technology.

Circle of scientific interests: innovative techniques of teaching foreign languages to students of non-language specialties.

LAZARENKO Inessa Stanislavivna – the Highest Category Specialist, Methodology Adviser in Zhytomyr College of Agriculture and Technology.

Circle of scientific interests: role-play methods of teaching English to students of non-language specialties.

SVYSIUK Olena Viktorivna – a Senior Teacher at the Chair of Foreign Languages in State University «Zhytomyr Polytechnics».

Circle of scientific interests: innovative pedagogical and information-and-communication technologies in teaching foreign languages.

Стаття надійшла до редакції 18.03.2021 р.